

T. 2310 996783, 996782, 996781, E. diaviou@auth.gr, W. <http://www.diaviou.auth.gr>

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

«Η Τέχνη της Αγιογραφίας. Θεωρία και Τεχνικές»

Εισαγωγή

Το Κέντρο Επιμόρφωσης και Διά Βίου Μάθησης (ΚΕΔΙΒΙΜ) του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ) σας καλωσορίζει στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα με τίτλο «Η Τέχνη της Αγιογραφίας. Θεωρία και Τεχνικές», διάρκειας εννέα μηνών (440 διδακτικές ώρες), το οποίο θα διεξαχθεί διαδικτυακά και θα υλοποιηθεί με τη μέθοδο της σύγχρονης και ασύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης (μέσω της πλατφόρμας Zoom).

Το πρόγραμμα υλοποιείται σύμφωνα με το νόμο (ΦΕΚ 13/29-01-2019 Κεφ. Ε΄) και παρέχει μόρια σε προκηρύξεις του ΑΣΕΠ (μόνιμοι και αναπληρωτές εκπαιδευτικοί στην γενική εκπαίδευση και την ειδική αγωγή καθώς και ειδικό εκπαιδευτικό προσωπικό, στην επιλογή στελεχών εκπαίδευσης, Εκπαιδευτές Ενηλίκων, ΙΕΚ, ΣΔΕ κ.ά., Περιφερειακοί Διευθυντές Εκπαίδευσης, Προϊστάμενοι, Σύμβουλοι και Διευθυντές σχολικών και εργαστηριακών μονάδων).

Επιστημονικός Υπεύθυνος του προγράμματος είναι ο **Τρύφων Τσομπάνης**, αναπληρωτής καθηγητής του Τμήματος Κοινωνικής Θεολογίας και Χριστιανικού Πολιτισμού, της Θεολογικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, εξειδικευμένος ακαδημαϊκός στον τομέα της Αισθητικής της Θείας Λατρείας, και διακεκριμένος αγιογράφος.

Στο πρόγραμμα διδάσκουν, το θεωρητικό μέρος, η **Παρασκευή Παπαδημητρίου**, ΕΔΙΠ του του Τμήματος Κοινωνικής Θεολογίας και Χριστιανικού Πολιτισμού, της Θεολογικής Σχολής του ΑΠΘ, στον τομέα Λατρείας Αρχαιολογίας και Τέχνης, και το πρακτικό μέρος, ο **Ιωάννης Σαρηγιαννίδης**, ΕΔΙΠ του του Τμήματος Κοινωνικής Θεολογίας και Χριστιανικού Πολιτισμού, της Θεολογικής Σχολής του ΑΠΘ, στον τομέα Λατρείας Αρχαιολογίας και Τέχνης, και αναγνωρισμένος αγιογράφος.

Στο πρόγραμμα διδάσκουν, επίσης, οι:

- **Δρ. Έλενα Κόστιτς**, Βυζαντινολόγος
- **Δρ. Δημήτρης Τσίποτας**, Συντηρητής Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης
- **Αθανάσιος Τερζιάν**, Εικαστικός, Αγιογράφος, Σχεδιαστής αγιογραφιών σε κεντήματα

Έναρξη προγράμματος: 10 Οκτωβρίου 2023

Λήξη προγράμματος: 11 Ιουνίου 2024

Διάρκεια: Εννέα μήνες (440 διδακτικές ώρες)

Κόστος: 600 Ευρώ

Παρέχεται εκπαιδευτική πολιτική: Από 50 Ευρώ έκπτωση σε δυο από τους συμμετέχοντες (φοιτήτρια/ής ή άνεργη/ος με χαμηλό εισόδημα).

Παρέχεται πιστοποιητικό επιμόρφωσης/ 19,5 ECTS

T. 2310 996783, 996782, 996781, E. diaviou@auth.gr, W. <http://www.diaviou.auth.gr>

Αιτήσεις γίνονται δεκτές από 11 Σεπτεμβρίου έως 9 Οκτωβρίου 2023

Στόχος του προγράμματος

Στόχος του προγράμματος είναι η εκμάθηση της τέχνης της αιογραφίας τόσο σε θεωρητικό όσο και σε πρακτικό επίπεδο. Συγκεκριμένα το πρόγραμμα εστιάζει στην παροχή ολοκληρωμένων γνώσεων για τη μελέτη της αιογραφίας με στόχο την εικονογραφική παραγωγή μέσω της πρακτικής εξάσκησης στο αντικείμενο και σύμφωνα πάντα με τις αρχές που διέπουν τη βυζαντινή αιογραφία.

Παράλληλα, το πρόγραμμα στοχεύει να εξοικειώσει τις/ους επιμορφούμενες/ους με τις διάφορες τάσεις και τεχνικές της αιογραφίας, με τα εργαλεία και τα υλικά, τις τεχνικές και τα ρεύματα που ακολουθούνται για την ολοκλήρωση των εικόνων, αλλά και των τοιχογραφιών, καθιστώντας αυτή ως μια προσιτή τέχνη που εξυπηρετεί με τη σειρά της λατρευτικούς, θεολογικούς, και καλλιτεχνικούς σκοπούς.

Με το πρόγραμμα αυτό οι εκπαιδευόμενες/οι θα γνωρίσουν τις αρχές που διέπουν την ιστορία (αιογράφηση) του ορθόδοξου ναού, καθώς και τους εικονογραφικούς τύπους (κύκλους, παραστάσεις, μεμονωμένες μορφές). Για τον σκοπό αυτό απαραίτητη είναι η εμβάθυνση στο ιστορικό υπόβαθρο της βυζαντινής ζωγραφικής έως τους νεότερους χρόνους, η θεολογία της εικόνας, η λειτουργική και ιδιωτική της χρήση, και τέλος, η καλλιτεχνική της αξία στην τοπική αλλά και παγκόσμια κουλτούρα.

Αναγκαιότητα προγράμματος

Το πρόγραμμα καλύπτει την ανάγκη της Δια Βίου εκπαίδευσης, ανταποκρινόμενο στο έντονο ενδιαφέρον όσων έχουν βασικές γνώσεις ή και καθόλου στην τέχνη της αιογραφίας, οι οποίοι επιθυμούν να επιμορφωθούν στο πεδίο αυτό. Η σύγχρονη ειδική έρευνα, καθώς και οι εργαστηριακές μας πρακτικές, παρέχουν αρκετό και ενδιαφέρον υλικό. Το επιστημονικό και τεχνικό αυτό απόθεμα θα προσφερθεί στους συμμετέχοντες στο προτεινόμενο πρόγραμμα, στους οποίους έτσι θα ανοιχθεί ένα σύγχρονο πεδίο έρευνας και πρακτικής. Το πρόγραμμα, πέραν της σημασίας του καθαυτού, δίνει την δυνατότητα μιας βαθύτερης κατανόησης της τέχνης της Αιογραφίας από τις απαρχές της έως σήμερα.

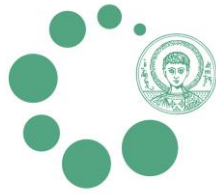
Η αναγκαιότητα του υπόψιν προγράμματος, που ανιχνεύει όλες τις πτυχές της Αιογραφίας, φανερώνεται στο διαρκές ενδιαφέρον των επιμορφούμενων, οι οποίοι επιθυμούν να εντρυφήσουν στην τέχνη αυτή και παράλληλα να αξιολογηθούν και να λάβουν πιστοποίηση για τις γνώσεις τους, σε ένα πεδίο που τους δίνει τη δυνατότητα της έκφρασης, αλλά και της επαγγελματικής διεξόδου.

Επιπροσθέτως, ο τρόπος εκμάθησης της τέχνης της Αιογραφίας στο συγκεκριμένο πρόγραμμα θα καταστήσει την τέχνη αυτή οικεία στις/τους εκπαιδευόμενες/ους ώστε με τη σειρά τους να την μεταλαμπαδεύσουν σε όσους ενδιαφέρονται, και να γίνει έτσι περισσότερο δημοφιλής, ώστε να προκύψουν αιογράφοι που θα μπορέσουν με τη σειρά τους να εξυπηρετήσουν τις ανάγκες της Εκκλησίας.

Μαθησιακά αποτελέσματα

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του προγράμματος οι εκπαιδευόμενες/οι:

Γνώσεις: θα διαθέτουν ευρείες και εξειδικευμένες γνώσεις, τόσο σε θεωρητικό όσο και σε πρακτικό επίπεδο, στο πεδίο της τέχνης της Αιογραφίας και θα εφαρμόζουν στοιχεία και διαδικασίες σε ένα γενικό πλαίσιο.

T. 2310 996783, 996782, 996781, E. diaviou@auth.gr, W. <http://www.diaviou.auth.gr>

Δεξιότητες: Θα μπορούν να επιδείξουν εύρος ανεπτυγμένων γνωστικών και πρακτικών δεξιοτήτων στην επιτυχή εκτέλεση σύνθετων έργων. Θα διαθέτουν δεξιότητες και δυνατότητες επίλυσης τεχνικών προβλημάτων μέσω της επιλογής και εφαρμογής βασικών μεθόδων, εργαλείων, υλικών και πληροφοριών σε εξειδικευμένο πεδίο εργασίας ή σπουδής.

Ικανότητες: Θα μπορούν να επιτελέσουν αυτόνομα, ποιοτικά και ποσοτικά εργασίες στο πεδίο της τέχνης της Αγιογραφίας ή σπουδής που απαιτεί επαγγελματική επάρκεια. Θα έχουν δε τη δυνατότητα να επιβλέπουν την ποιότητα και ποσότητα της εργασίας άλλων ατόμων με υπευθυνότητα και αυτονομία.

Επαγγελματικά αποτελέσματα:

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του προγράμματος οι εκπαιδευόμενες/οι:

- Θα ενισχύσουν την επαγγελματική και επιστημονική τους ταυτότητα
- Θα εξοικειωθούν με μια ειδική και άκρως χρήσιμη πτυχή της Ορθόδοξης Χριστιανικής Τέχνης (της Αγιογραφίας), την οποία δύνανται να την εντάξουν στις ερευνητικές τους αναζητήσεις
- Θα έχουν τη δυνατότητα να αξιοποιήσουν αυτή τη γνώση στις επαγγελματικές τους ενασχολήσεις
- Θα αποκτήσουν ένα ισχυρό πλεονέκτημα έναντι άλλων συναδέλφων τους, καθώς θα εξοικειωθούν με ένα πολύ ειδικό και πολύπτυχο πεδίο, αυτό της Αγιογραφίας

Σε ποιους απευθύνεται το πρόγραμμα

Το πρόγραμμα απευθύνεται σε όλους όσους ενδιαφέρονται να ασκηθούν στην ιδιαίτερη τέχνη της Αγιογραφίας, αποφοίτους ΑΕΙ, Ανωτάτων Εκκλησιαστικών Ακαδημιών, ΑΤΕΙ, ΙΕΚ, ΔΕ, κ.ά., προκειμένου να την εντάξουν στον γνωστικό τους εξοπλισμό και να την αξιοποιήσουν, είτε στο πεδίο της προσωπικής τους ανάγκης για δημιουργία, είτε της επαγγελματικής τους απασχόλησης.

Κατηγορίες υποψηφίων που γίνονται δεκτές/οί/Προαπαιτούμενες γνώσεις/ Κριτήρια επιλογής

Οι υποψήφιοι/οι, όλων των γνωστικών πεδίων, που δεικνύουν ενδιαφέρον για την τέχνη της Αγιογραφίας θα πρέπει να υποβάλουν:

- Βιογραφικό

T. 2310 996783, 996782, 996781, E. diaviou@auth.gr, W. <http://www.diaviou.auth.gr>

- Αντίγραφο Πτυχίου / Διπλώματος / Απολυτήριου

Προαπαιτούμενα για τη συμμετοχή στο πρόγραμμα:

- ▶ Πρόσβαση στο Διαδίκτυο
- ▶ Κατοχή προσωπικού e-mail
- ▶ Βασικές γνώσεις χειρισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών

Προκειμένου να διασφαλιστεί η ποιότητα της πρακτικής άσκησης, **στο πρόγραμμα θα γίνουν αποδεκτοί μόνο οι είκοσι πρώτοι** που θα δηλώσουν συμμετοχή με την αίτησή τους.

Μέθοδος υλοποίησης

Τα σεμιναριακά μαθήματα θα πραγματοποιηθούν εξ αποστάσεως, μέσω της πλατφόρμας του Zoom. Θα γίνει χρήση εποπτικού υλικού, το οποίο και θα διανέμεται μέσω ασύγχρονης εκπαίδευσης.

Εκπαιδευτικό υλικό / Άλλες παροχές

Στις συμμετέχουσες/στους συμμετέχοντες παρέχονται:

1. Εκπαιδευτικό υλικό
2. Βιβλιογραφία σχετική με το αντικείμενο
3. Σχέδια αγιογραφίας
4. Εκπαιδευτικά βίντεο

Δομή Εκπαιδευτικού προγράμματος

Προσφέρονται 440 ώρες (σύγχρονες και ασύγχρονες) μαθημάτων κατανεμημένες σε 30 εβδομάδες (5 ώρες διδασκαλίας την εβδομάδα, μια ώρα αξιολόγησης κάθε εβδομάδα και είκοσι ώρες διαλέξεων)= 440 ώρες = 19,5 ECTS

Θεωρητικό μέρος: Παρασκευή Παπαδημητρίου: Οι εκπαιδευόμενες/οι θα γνωρίσουν τα είδη της βυζαντινής ζωγραφικής, επιρροές και προσλαμβάνουσες, την ιστορική εξέλιξη της χριστιανικής αρχιτεκτονικής και της ζωγραφικής τέχνης από τους πρωτοχριστιανικούς χρόνους έως την Εικονομαχία. Θα αναπτυχθεί η θεολογία, ο συμβολισμός, και η ερμηνεία της εικόνας. Οι συμμετέχοντες θα εξοικειωθούν με τα εικονογραφικά προγράμματα - εικονογραφικούς κύκλους των ναών. Θα αναπτυχθούν οι αρχές και τα χαρακτηριστικά της αγιογραφίας, και η αισθητική της βυζαντινής ζωγραφικής. Η ύλη θα συνεχιστεί με τη μεσοβυζαντινή, υστεροβυζαντινή, παλαιολόγεια, μεταβυζαντινή περίοδο και τα αντίστοιχα ρεύματα της Δυτικής τέχνης, και θα ολοκληρωθεί με τα νεοελληνικά και τα σύγχρονα αγιογραφικά ρεύματα. Παράλληλα, θα αναπτυχθούν όλα τα καλλιτεχνικά ρεύματα (Δύσης και Ανατολής), σχολές και τάσεις, ο συμβολισμός των χρωμάτων και του φωτός, ενώ θα διδαχθούν και θέματα της χριστιανικής εικονογραφίας, όπως εικονογραφικοί τύποι του Χριστού, της Θεοτόκου, των αγίων, των ευαγγελικών σκηνών κ.ά. Κατά τη διάρκεια του προγράμματος οι εκπαιδευόμενες/οι θα παρουσιάσουν στους συνεκπαιδευόμενους, στη διδάσκουσα, και στον υπεύθυνο του προγράμματος, εργασία η οποία θα τους ανατεθεί από την διδάσκουσα.

Πρακτικό μέρος: Ιωάννης Σαρηγιαννίδης: Η πρακτική εκμάθηση των κύριων αισθητικών αρχών της ζωγραφικής σύνθεσης στο καλλιτεχνικό εργαστήριο αποσκοπεί στη βιωματική προσωπική σχέση του εκπαιδευόμενου με τη βυζαντινή ζωγραφική τέχνη. Ο ασκούμενος ξεκινά την ενασχόληση του με την ζωγραφική μουσόμενος στα μυστικά του

T. 2310 996783, 996782, 996781, E. diaviou@auth.gr, W. <http://www.diaviou.auth.gr>

σχεδίου. Στη συνέχεια μαθαίνει την τεχνική προετοιμασίας των φορέων ζωγραφικής και εισάγεται στην τεχνική της αυγοτέμπερας. Η ενασχόληση με τα χρώματα ξεκινά με την εξάσκηση σε διακοσμητικά σχέδια και συνεχίζεται με την πρακτική σε ενδύματα και πρόσωπα (φορείς εργασίας; μουσαμάς, ξύλο, τοίχος). Ο κύκλος των πρακτικών μαθημάτων ολοκληρώνεται με τα μαθήματα της κόσμησης της εικόνας με χρυσό σε απλή και στιλβωτή μορφή.

Διαλέξεις:

Έλενα Κόστιτς, «Η γραφή ως εργαλείο χρονολόγησης έργων βυζαντινής ζωγραφικής».

Έλενα Κόστιτς, «Ταύτιση ζωγράφων με βάση τη γραφή. Το παράδειγμα του εργαστηρίου των λεγόμενων Αστραπάδων».

Αθανάσιος Τερζιάν, «Η αυγοτέμπερα και η ελαιογραφία στη ζωγραφική φορητών εικόνων (Συγκριτική πρακτική μελέτη)».

Δημήτρης Τσίποτας, «Εφαρμογή μεθόδων και αναλυτικών τεχνικών για τη διάγνωση ξύλινων δομικών και διακοσμητικών κατασκευών, ως φορείς υλικών επικάλυψης ή όχι, και την αξιολόγηση εφαρμογών συντήρησης».

Υποχρεώσεις εκπαιδευόμενων/Πιστοποιητικό Επιμόρφωσης

Για την επιτυχή ολοκλήρωση του προγράμματος οι συμμετέχουσες/συμμετέχοντες θα πρέπει:

- A) να έχουν παρακολουθήσει το σύνολο των διδακτικών ενοτήτων. Οι απουσίες δεν μπορούν να υπερβαίνουν το 10 % των προβλεπόμενων ωρών εκπαίδευσης.
- B) να έχουν ολοκληρώσει με επιτυχία την γραπτή εργασία στο θεωρητικό μέρος, την οποία οφείλουν να παρουσιάσουν στους άλλους εκπαιδευόμενους, καθώς και τις ασκήσεις των σχεδίων στο πρακτικό μέρος.
- Γ) να έχουν καταβάλει το σύνολο των διδάκτρων πριν το πέρας των μαθημάτων.

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του προγράμματος απονέμεται στις/στους συμμετέχουσες/συμμετέχοντες Πιστοποιητικό Επιμόρφωσης, το οποίο εκδίδεται από το Κέντρο Επιμόρφωσης και Διά Βίου Μάθησης του ΑΠΘ και υπογράφεται από τον Πρόεδρο του ΚΕΔΙΒΙΜ και τον Επιστημονικό Υπεύθυνο του Προγράμματος.

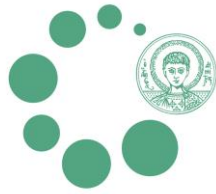
Στις/στους συμμετέχουσες/συμμετέχοντες που παρακολουθήσαν αλλά δεν ολοκλήρωσαν το σύνολο του προγράμματος, μπορεί να παρέχεται Βεβαίωση Παρακολούθησης.

Κόστος συμμετοχής

Το κόστος του προγράμματος ανέρχεται στα 600€, τα οποία θα πρέπει να κατατεθούν σε τρεις δόσεις. Πριν την έναρξη του προγράμματος, και έως τις 9/10/2023, θα καταβληθεί το ποσό των 200€, έως τα τέλη Ιανουαρίου το ποσό των 200€, και έως τα τέλη Απριλίου το ποσό των 200€ (150€ για όσους λάβουν την έκπτωση).

Εκπαιδευτική πολιτική

Παρέχεται έκπτωση 50 ευρώ σε δυο εκπαιδευόμενους (φοιτήτρια/τη ή άνεργη/ο, με τα χαμηλότερα εισοδηματικά κριτήρια.

T. 2310 996783, 996782, 996781, E. diaviou@auth.gr, W. <http://www.diaviou.auth.gr>

Αιτήσεις

Οι ενδιαφερόμενες/οι υποβάλλουν αίτηση ηλεκτρονικά στην ιστοσελίδα του Κέντρου Επιμόρφωσης και Διά Βίου Μάθησης του ΑΠΘ: https://kedivim.auth.gr/programs/techi_agiografias/

Η Αίτηση πρέπει να συνοδεύεται από τα ακόλουθα δικαιολογητικά:

1. Βιογραφικό
2. Απολυτήριο Λυκείου
3. Πτυχίο (εφόσον υπάρχει)
4. Μεταπτυχιακό δίπλωμα (εφόσον υπάρχει)

Σε περίπτωση που δεν συγκεντρωθεί ο ελάχιστος απαιτούμενος αριθμός επιμορφούμενων, το ΚΕΔΙΒΙΜ διατηρεί το δικαίωμα αλλαγής της ημερομηνίας έναρξης του προγράμματος ή και ακύρωσής του.

Επικοινωνία

Για περισσότερες πληροφορίες οι ενδιαφερόμενες/οι μπορούν να επικοινωνούν με την Π. Παπαδημητρίου στα κάτωθι στοιχεία επικοινωνίας:

Όνομα*: Παρασκευή Παπαδημητρίου

Τηλέφωνο*: 2310 997059

Ώρες επικοινωνίας*: 11 π.μ. με 2 μ.μ.

e-mail*: parparadim@past.auth.gr

Όροι παρακολούθησης προγραμμάτων

Τα μαθήματα θα διεξάγονται διαδικτυακά, κάθε Τρίτη 4 με 9 μ.μ.